חברה ובעל המניות העלימו הכנסות – מי חייב במס וכיצד יחושב?

בדיוק בסוגיות אלו ניתנה הכרעה בשבוע שעבר (בתאריך 6/8/18) על יד בית המשפט בערעורים של חב' עד אל אחזקות בע"מ ואח' נ' פ"ש גוש-דן (ע"מ 1038/07) (להלן: "פרשת עד אל"), וראוי לשים לב לקביעות של בית המשפט.

פרשת עד אל עסקה בחברת עד אל אחזקות בע"מ (להלן: "המערערת") ובבעל מניותיה (60%) מר דיין יעקב (להלן: "המערער") אשר הגישו ערעורים על שומות שהוצאו להם ע"י פ"ש גוש-דן (להלן: "המשיב").

המערערת עסקה בתחום של שירותי השתלת איברים, הווה אומר – תיווך בין "תורמי" איברים תמורת תשלום, לבין חולים הזקוקים להשתלת האיברים (להלן: "הפעילות").

בעקרון, היו שתי קבוצות של מטופלים: מטופלים שהופנו מטעם משרד הביטחון ולקוחות פרטיים. המערערים טענו תחילה כי המערערת היתה נציגה של חברות זרות והיתה זכאית לקבלת עמלות מהן. בהמשך התברר שאותן "חברות זרות" היו בבעלות המערער ולא נעשו בהן פעילויות וכל מטרתן היתה להתחמק מתשלום מס בישראל.

בשלב הראשון, התנהל כנגד המערערים הליך פלילי, בגין העלמת ההכנסות האמורות, בסופו הם אכן הורשעו (ולא ערערו).

כעת במסגרת ההליך האזרחי, המשיב הסביר כי הוציא השומות הן למערערת והן למערער כיוון שהיה מצוי בחוסר וודאות בדבר זהות הגורם אשר הפיק בפועל את ההכנסות מהפעילות.

ערעור נדחה, אולם ישנן שתי נקודות שחשוב להתעכב עליהן בענין הכרעת הדין:

נקודה ראשונה: סוגיית ייחוס הכנסות –

המערערים טוענים כי יש ליחס ההכנסות ש"שהושמטו" למערערת בלבד, לעומתם המשיב גורס כי יש ליחס את ההכנסות למערער ורק לחילופין

למערערת ואח"כ למערער כמשכורת או כדיבידנד.

בהקשר זה כבוד השופט אטדגי מסביר כי לגישתו יש להבחין בין סוגי ההכנסות:

הכנסות ממשרד הביטחון – הן שולמו ישירות ע"י משרד הביטחון, הן הופקדו בחשבון הבנק של המערערת, והמערערת הפיקה בגינן חשבוניות (הגם שהמערערת לא דיווחה עליהן כהכנסותיה כיון שגרסה שהן מהוות הכנסותיהן של "החברות הזרות"), ולכן – בשלב הראשון יראו בהן כהכנסות המערערת. השלב השני, *משמע* – היתרה שתיוותר אחרי הוצאות ותשלום מס חברות, תחויב בידי המערער כדיבידנד (כבוד השופט לא קיבל גרסת המערער שטען כי הועסק כשכיר אצל המערערת).

הכנסות ממטופלים פרטיים – לא נרשמו בספרי המערערת, לא עברו דרך חשבון הבנק שלה, המערערת לא הפיקה בגינם חשבוניות, התשלומים שולמו ישירות למערער ולא הועברו על ידו למערערת, ולכן – יראו בהן כהכנסותיו של המערער.

נקודה שניה: חיוב המערער בדיבידנד כבעל מניות יחיד –

ובכן, כבוד השופט בחר בדרך של "הרמת מסך" וקבע כי מבחינתו כל

ההכנסות שלא דווחו הגיעו לידי המערער ולא “עברו” כלל דרך המערערת ולכן יחויבו במס בידיו.

הנקודה היותר “מטרידה” היא עצם העובדה שכבוד השופט התעלם לחלוטין משיעורי ההחזקה של המערער במערערת ולמרות שלפי הרישומים חלקו בהון המניות עומד על 60%, כבוד השופט קבע כי כיוון שבעל המניות השני (מחזיק ב- 40%) החזקתו היתה “לא אמיתית, או שהיתה חסרת ממשות“, אזי יש לחייב את המערער בדיבידנד בשיעור של 100%, כבעל המניות היחידי במערערת.

אני סבור, כי הלכה זו עלולה להביאנו לסיפו של מדרון חלקלק, כאשר פסיקה שכזו תיתן רוח גבית אצל רשויות המס לנהוג באופן זה גם במקרים אחרים, אנו יודעים כיצד זה מתחיל, אך עלולות להיות לך השלכות רוחב חמורות.